

Decisions econòmiques: racionalitat i comportament

Decidim com a individus calculadors o com a membres d'un grup? I per a què decidim: per maximitzar la utilitat, per ser feliços, per viure millor? Esta unitat mira la decisió econòmica des de l'economia, la sociologia, la psicologia i l'ètica —i descobrix que cap sobra.

Temps estimat de lectura: ~25 min · Sabers LOMLOE:
A.2.2, A.2.3, A.2.4 · Prerequisits: Unitat 1 (l'economia i el
problema de l'escassetat). En acabar esta unitat sabràs:
Diferenciar l'individualisme metodològic de la mirada
sociològica i entendre per què l'economia necessita totes
dues.

“

L'home economicus racional dels manuals no existix. Esta unitat presenta com decidim de veritat — amb biaixos, heurístiques i emocions— i com aprofitar la psicologia conductual per decidir millor.

EL CAS

The Economist va duplicar les seues vendes afegint una opció que ningú anava a...

A la Unitat 1 vam veure que l'economia naix de l'escassetat i que tota economia ha de decidir què produir, com i per a qui. Darrere de cadascuna d'eixes grans preguntes hi ha, en realitat, milions de decisions humanes: què estudiar, què comprar, en què treballar, si muntar un negoci o acceptar una faena, com repartir un pressupost públic....

Per què afegir una opció dolenta canvia el que triem entre les bones?

§1

Dues formes d'explicar la conducta: individu o grup

Individualisme metodològic

Quan volem entendre per què la gent fa el que fa en el terreny econòmic, podem començar per dos punts de partida molt distints. Un mira l'individu; l'altre, el grup. Cap és fals; cadascun il·lumina coses que l'altre deixa en ombra. L'individualisme metodològic.

§ 2

El comportament racional i els seus errors

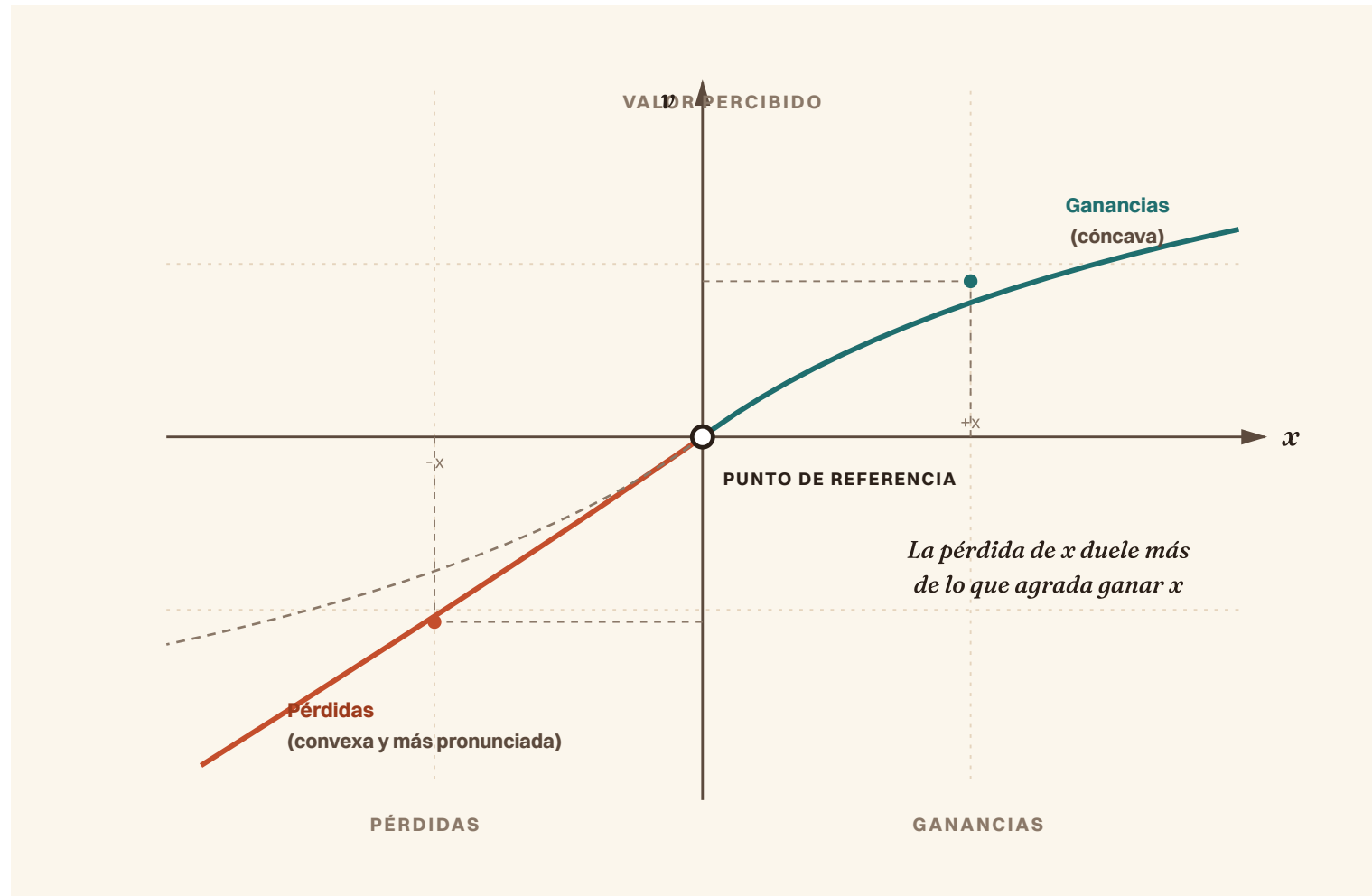

Racionalitat acotada (Herbert Simon)

Una vegada acceptat que partim de l'individu que decidix, la pregunta següent és: com decidix eixe individu? Durant molt de temps, l'economia va respondre amb un model elegant i exigent: el de l'agent perfectament racional. El model de l'agent racional (homo economicus).

EL GRÁFICO

Funció de valor de la teoria prospectiva: una pèrdua de magnitud x fa més mal del que agrada una guany equivalent. Per això costa tant...

Una forma útil d'ordenar els biaixos és classificar-los segons en quina part de la decisió actuen: uns distorsionen les dades que arrepleguem (confirmació, ancoratge) i altres distorsionen la valoració que en fem. El mapa següent situa quatre biaixos freqüents —alguns ja vistos— en eixos eixos, amb un antídol pràctic per a cadascun.

Quatre biaixos cognitius segons en quina part de la decisió actuen (sobre les dades o sobre la valoració) i cap a on miren (al passat o al...

Són els biaixos un defecte o una eina?

Cal tancar este apartat amb un matís important per al perfil de qui decidix. Les heurístiques no són simplement «errors»: són dreceres que l'evolució ha afinat perquè, la majoria de les vegades, funcionen bé i ràpid. Decidir amb informació perfecta i càlcul complet seria paralitzant;

§ 3

La utilitat, la maximització i la felicitat

El filòsof que va demanar quedar-se a la universitat per sempre

Arribem a la pregunta que connecta l'economia amb la filosofia: quan un agent econòmic decidix, què intenta aconseguir exactament? La resposta clàssica té un nom i una llarga història. Els agents i la maximització de la utilitat. L'economia suposa que els agents —famílies, empreses, sector públic— actuen buscant un objectiu.

§ 4

Benestar social, eficiència i equitat: la mirada ètica

Eficiència versus equitat

Fins ací hem parlat de la decisió individual. Però les decisions econòmiques també són col·lectives: una societat decidix com organitzar la producció i, sobretot, com repartir el que s'ha produït. Ací l'economia es troba de ple amb l'ètica. Del benestar individual al benestar social. L'últim matís tanca el cercle obert amb la felicitat.

§ 5

Connexió amb les unitats següents

El que s'ha après ací vertebrava la resta del bloc i de la matèria. La distinció entre eficiència i equitat i la idea de benestar reapareixen a la Unitat 3, on l'economia es connecta amb la sostenibilitat, l'ètica i els ODS.

§ 6

Glossari

Individualisme metodològic: estratègia d'anàlisi que explica els fets econòmics i socials a partir de les decisions dels individus. No és una tesi sobre l'egoisme, sinó sobre el mètode. Perspectiva sociològica: enfocament que pren el grup social com a unitat d'anàlisi i explica la conducta per l'estructura social (normes, rols, entorn).

§ 7

Per a aprofundir

Si esta unitat t'ha interessat, ací van algunes lectures i recursos per anar més enllà: Pensar ràpid, pensar a poc a poc — Daniel Kahneman (2011). Per què encaixa: l'obra de referència sobre Sistema 1 i Sistema 2, heurístiques i biaixos; els capítols sobre excés de confiança són perfectes per al perfil emprenedor.

§ 8

Preguntes per reflexionar

Estes preguntes no tenen una resposta única. Servixen per discutir a classe o per pensar individualment en tancar la unitat: Pensa en una decisió important que hages pres (estudis, esport, un grup d'amics).

Fins aquí la teoria

Continua al llibre de la unitat.